

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MICHALA BOBEKA
od 6. veljače 2020.¹

Predmet C-2/19

**A. P.
protiv
Riigiprokuratuur**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Riigikohus (Vrhovni sud, Estonija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Okvirna odluka 2008/947/PUP –Nadzor probacijskih mjera i alternativnih sankcija – Priznavanje i nadzor presude kojom se izriče uvjetna osuda, ali ne i probacijska mjera”

I. Uvod

1. Okvirnom odlukom 2008/947² (u daljnjem tekstu: OO 2008/947) uveden je poseban mehanizam uzajamnog priznavanja presuda ili probacijskih odluka kojima se izriču probacijske mjere ili alternativne sankcije. Ona omogućuje da se nadzor probacijskih mjera ili alternativnih sankcija prebaci s države članice koja je izrekla kaznu i izrekla takve mjere na državu članicu u kojoj osuđena osoba boravi. Članak 1. OO-a 2008/947 predviđa da je cilj tog mehanizma „olakšati društvenu rehabilitaciju osuđenih osoba, poboljšati zaštitu žrtava i javnosti te olakšati primjenu odgovarajućih probacijskih mjera i alternativnih sankcija u slučaju počinitelja kaznenih djela koji ne žive u državi članici u kojoj je presuda izrečena”.

2. U ovom slučaju latvijska su tijela zatražila od estonskih tijela da primijene taj mehanizam na presudu kojom je izrečena kazna zatvora u trajanju od tri godine, koja se neće izvršiti ako osuđena osoba tijekom razdoblja od tri godine ne počini novo namjerno kazneno djelo. Međutim, ta presuda nije popraćena nikakvom konkretnom probacijskom mjerom.

3. U tom se kontekstu od Suda traži da odluči o (materijalnom) području primjene mehanizma uzajamnog priznavanja koji je uspostavljen OO-om 2008/947: treba li taj mehanizam primijeniti na presudu koja sadržava samo uvjetnu osudu te se njome ne izriče nikakva probacijska mjera?

¹ Izvorni jezik: engleski

² Okvirna odluka Vijeća 2008/947/PUP od 27. studenoga 2008. o primjeni načela uzajamnog priznavanja na presude i probacijske odluke s ciljem nadzora probacijskih mjera i alternativnih sankcija (SL 2008., L 337, str. 102.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 148.), kako je izmijenjena

II. Pravni okvir

A. *Pravo Unije*

4. U skladu s uvodnom izjavom 8. OO-a 2008/947, „[c]ilj je uzajamnog priznavanja i nadzora uvjetnih osuda, pridržaja izricanja kazne, alternativnih sankcija i odluka o uvjetnom otpustu poboljšanje mogućnosti za ponovno uključivanje osuđene osobe u društvo, tako da joj se omogući očuvanje obiteljskih, jezičnih, kulturnih i drugih veza, kao i poboljšanje praćenja izvršavanja probacijskih mjera i alternativnih sankcija s ciljem sprečavanja ponovnog počinjenja kaznenog djela, pritom vodeći potrebnu brigu o zaštiti žrtava i javnosti”.

5. U uvodnoj izjavi 9. navodi se da „[p]ostoje nekoliko vrsta probacijskih mjera i alternativnih sankcija koje su zajedničke državama članicama te koje su sve države članice u načelu spremne nadzirati. Nadzor tih vrsta mjera i sankcija trebao bi biti obavezan, podložno određenim iznimkama predviđenima u ovoj Okvirnoj odluci. Države članice mogu izjaviti da su, nadalje, spremne nadzirati druge vrste probacijskih mjera i/ili druge vrste alternativnih sankcija”.

6. U članku 1. OO-a 2008/947 utvrđeni su ciljevi i područje primjene tog instrumenta:

„1. Cilj je ove Okvirne odluke olakšati društvenu rehabilitaciju osuđenih osoba, poboljšati zaštitu žrtava i javnosti te olakšati primjenu odgovarajućih probacijskih mjera i alternativnih sankcija u slučaju počinitelja kaznenih djela koji ne žive u državi članici u kojoj je presuda izrečena. U svrhu ostvarivanja tih ciljeva, ovom Okvirnom odlukom utvrđuju se pravila prema kojima država članica, koja nije država članica u kojoj je dotičnoj osobi izrečena kazna, priznaje presude i, prema potrebi, probacijske odluke te nadzire probacijske mjere izrečene na temelju presude, ili alternativne sankcije koje su sadržane u takvoj presudi, te donosi sve druge odluke koje se odnose na tu presudu, osim ako je drukčije predviđeno u ovoj Okvirnoj odluci.

2. Ova se Okvirna odluka primjenjuje samo na:

- (a) priznavanje presuda i, prema potrebi, probacijskih odluka;
- (b) prijenos odgovornosti za nadzor probacijskih mjera i alternativnih sankcija;
- (c) sve druge odluke povezane s odlukama iz točaka (a) i (b);

kako je opisano i predviđeno ovom Okvirnom odlukom.

[...]”

7. U članku 2. definirani su sljedeći pojmovi:

„[...]”

1. ‚presuda’ znači pravomoćna odluka ili nalog suda države izdavanja kojom se utvrđuje da je fizička osoba počinila kazneno djelo te izriče:

- (a) kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode, ako je odobren uvjetni otpust na osnovi te presude ili naknadne probacijske odluke;
- (b) uvjetna osuda;
- (c) pridržaj izricanja kazne;

(d) alternativna sankcija;

2. „uvjetna osuda” znači kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode čije je izvršenje prilikom izricanja u cijelosti ili djelomično uvjetno odgođeno izricanjem jedne ili više probacijskih mjera. Takve se probacijske mjere mogu uključiti u samu presudu ili utvrditi u posebnoj probacijskoj odluci koju donosi nadležno tijelo;

3. „pridržaj izricanja kazne” znači presuda kojom je izricanje kazne uvjetno odgođeno izricanjem jedne ili više probacijskih mjera ili kojom su izrečene jedna ili više probacijskih mjera umjesto kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode. Takve se probacijske mjere mogu uključiti u samu presudu ili utvrditi u posebnoj probacijskoj odluci koju donosi nadležno tijelo;

[...]

5. „probacijska odluka” znači presuda ili konačna odluka nadležnog tijela države izdavanja donesena na temelju takve presude kojom se:

(a) odobrava uvjetni otpust; ili

(b) izriču probacijske mjere;

[...]

7. „probacijske mjere” znači obveze i nalozi koje fizičkoj osobi izriče nadležno tijelo, u skladu s nacionalnim pravom države izdavanja, u vezi s uvjetnom osudom, pridržajem izricanja kazne ili uvjetnim otpustom;

[...]”

8. U članku 4. stavku 1. OO-a 2008/947 navedene su, u točkama (a) do (k), različite vrste probacijskih mjera ili alternativnih sankcija na koje se okvirna odluka primjenjuje. U skladu s člankom 4. stavkom 2., svaka država članica obavještuje Glavno tajništvo Vijeća koje je probacijske mjere i alternativne sankcije, osim onih ih iz članka 4. stavka 1., spremna nadzirati.

9. Članak 14. odnosi se na „[n]adležnost za donošenje svih naknadnih odluka i mjerodavno pravo”:

„1. Nadležno tijelo države izvršenja nadležno je za donošenje svih naknadnih odluka koje se odnose na uvjetnu osudu, uvjetni otpust, pridržaj izricanja kazne i alternativnu sankciju, posebno u slučaju nepoštovanja probacijske mjere ili alternativne sankcije ili ako osuđena osoba počinu novo kazneno djelo.

Takve se naknadne odluke posebno odnose na:

(a) izmjenu obveza ili naloga sadržanih u probacijskoj mjeri ili alternativnoj sankciji ili izmjenu trajanja probacijskog razdoblja;

(b) opoziv odgode izvršenja presude ili opoziv odluke o uvjetnom otpustu; i

(c) izricanje kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode u slučaju alternativne sankcije ili pridržaja izricanja kazne.

2. Pravo države izvršenja primjenjuje se na odluke donesene sukladno stavku 1. i na sve naknadne posljedice presude uključujući, kada je to primjenjivo, izvršenje i, prema potrebi, prilagodbu kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode.

[...]"

B. Estonsko pravo

10. U skladu s člankom 508.⁵⁷ Kriminaalmenetluse seadustik (estonski Zakonik o kaznenom postupku), priznavanje presuda i provedba nadzora naloženog na temelju tog stavka dopušteno je samo u pogledu popisa probacijskih mjera i alternativnih sankcija koji odgovara popisu iz članka 4. stavka 1. OO-a 2008/947.

III. Činjenično stanje, postupak i prethodno pitanje

11. Presudom Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa (sud gradske četvrti Latgale u Rigi, Latvija) od 24. siječnja 2017. žalitelj u glavnom postupku osuđen je u skladu s člankom 20. stavkom 4. i člankom 195. stavkom 3. Krimināllikumsa (latvijski Kazneni zakonik) zbog pomaganja u ozakonjenju financijskih sredstava koja su ostvarena počinjenjem kaznenih djela u većem opsegu (u daljnjem tekstu: sporna presuda). Žalitelj je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri godine koja se neće izvršiti ako tijekom trogodišnjeg probacijskog razdoblja ne počini novo namjerno kazneno djelo.

12. Latvijaska tijela su zatražila da tijela Republike Estonije priznaju i izvrše spornu presudu u Estoniji.

13. Odlukom Harju Maakohusa (Prvostupanjski sud u Harjuu, Estonija) od 16. veljače 2018. dopušteno je izvršenje sporne presude u Estoniji. Riigiprokurör (Državni odvjetnik, Estonija) je smatrao da se sporna presuda ne može izvršiti u Estoniji zbog nepostojanja pravne osnove. Međutim, Harju Maakohus (Prvostupanjski sud u Harjuu) zauzeo je drukčije stajalište, smatrajući da to što ne postoji nikakva probacijska mjera ili alternativna sankcija ne sprječava priznavanje sporne presude. Uputio je na članak 14. OO-a 2008/947, prema kojem je nadležno tijelo države izvršenja nadležno za donošenje svih naknadnih odluka koje se odnose na uvjetnu osudu, među ostalim, ako osuđena osoba tijekom probacijskog razdoblja počini novo kazneno djelo. Iako osuđenoj osobi nije izrečena nikakva probacijska mjera ili alternativna sankcija, sporna presuda bila je povezana s probacijskim razdobljem koje je još bilo u tijeku.

14. Prvostupanjska odluka potvrđena je odlukom Tallinna Ringkonnakohusa (Žalbeni sud u Talinnu, Estonija) od 21. ožujka 2018.

15. Žalitelj u glavnom postupku protiv te je odluke podnio žalbu Riigikohusu (Vrhovni sud, Estonija), sudu koji je uputio zahtjev, zahtijevajući da se obje odluke ukinu te da se sporna presuda ne prizna. Prema njegovu mišljenju, spornom se presudom ne izriče nijedna mjera spomenuta u članku 508.⁵⁷ Kriminaalmenetluse seadustik (estonski Zakonik o kaznenom postupku), koje su taksativno navedene. Ako se osuđujućom presudom druge države članice ne izriče nijedna probacijska mjera ni alternativna sankcija iz tog članka, presudu nije moguće priznati.

16. Državni odvjetnik ponovno se složio s tim stajalištem te je ponovio da nema pravne osnove za priznavanje sporne presude.

17. U tim okolnostima Riigikohus (Vrhovni sud) prekinuo je postupak i Sudu uputio sljedeće pitanje:

„Jesu li priznavanje presude države članice i nadzor njezina izvršenja spojivi s [OO-om 2008/947] i u slučaju kada se tom presudom kazna zatvora osuđeniku izriče kao uvjetna osuda³ bez dodatnih obveza, tako da je njegova jedina obveza da tijekom probacijskog razdoblja ne počini novo kazneno djelo s namjerom (riječ je o uvjetnoj osudi u smislu članka 73. estonskog Kaznenog zakonika)?”

3 Moj ispravak engleskog prijevoda prethodnog pitanja koji je objavljen u Službenom listu (SL 2019., C 93, str. 34.)

18. Pisana očitovanja podnijele su estonska, latvijska i mađarska vlada te Europska komisija. Sve navedene stranke, kao i žalitelj u glavnom postupku, sudjelovale su na raspravi održanoj 14. studenoga 2019.

IV. Ocjena

19. Ovo je mišljenje strukturirano na sljedeći način. Započet ću s dopuštenosti postavljenog pitanja (A). Potom ću razmatrati potrebni standard informiranja i komunikacije između odgovarajućih tijela države članice izdavanja i države članice izvršenja (B). Na kraju ću se okrenuti ključnom pitanju ovog predmeta, objašnjavajući zašto, prema mojem mišljenju, sporna presuda nije obuhvaćena područjem primjene OO-a 2008/947(C).

A. *Dopuštenost*

20. Latvijska vlada predlaže da se ovo prethodno pitanje proglasi nedopuštenim jer se, prema njezinu mišljenju, temelji na pogrešnom razumijevanju dosega sporne presude. Ta vlada naglašava da latvijsko pravo opoziv uvjetne osude omogućuje ne samo u slučaju počinjenja novog *namjernog* kaznenog djela, nego ako se poćini i bilo koje novo kazneno djelo. Nadalje, latvijsko pravo uvjetno osuđenim osobama ujedno automatski nameće dodatne obveze. Stoga je pogrešno smatrati da je jedina obveza dotične osuđene osobe ne poćiniti novo kazneno djelo.

21. Prihvaćam pojašnjenja koja je pružila latvijska vlada. Međutim, činjenica je da sud koji je uputio zahtjev jasno navodi u zahtjevu za prethodnu odluku da spornom presudom nije izrećena nikakva probacijska mjera. Jednako proizlazi i iz toćke (j) podtoćke 4. potvrde – čiji je standardni obrazac utvrđen u Prilogu I. OO-u 2008/947 (u daljnjem tekstu: potvrda iz Priloga I.) – koju su latvijska tijela ispunila u ovom slučaju te koja ćini dio spisa predmeta.

22. U tako jasnim činjenićnim okolnostima se s dodatnim objašnjenjima koja je pružila latvijska vlada, s kojima ni na koji naćin nije moguće opovrgnuti ništa od onoga što je sud koji je uputio zahtjev naveo, upućuje na drugi problem, toćnije na pitanje kakvi bi trebali biti standard informiranja i komunikacije između tijelâ izdavanja i tijelâ izvršenja u okviru OO-a 2008/947? Moraju li u potvrdi iz Priloga I. biti navedene sve informacije? Treba li povjeriti tijelima države članice izvršenja da sama utvrde jesu li probacijske mjere, koje nisu izrićito spomenute u potvrdi iz Priloga I., zapravo primjenjive po sili zakonodavstva države izdavanja?

23. Neovisno o tome je li ovaj predmet postavljen na naćin da se odnosi samo na standard informiranja i komunikacije koji trebaju prućiti tijela izdavanja (B) ili ga se tumaći na naćin da ispituje materijalno područje primjene OO-a 2008/947 (C), uvjeren sam da se oba scenarija tiću tumaćenja OO-a 2008/947 te je prethodno pitanje stoga dopušteno.

B. *Standard i jasnoća informiranja i komunikacije*

24. Poput drugih instrumenata prava Unije koji se tiću pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, potvrda iz Priloga I. OO-u 2008/947 sadržava mnoštvo crta i polja koja moraju popuniti tijela izdavanja. Među njima je toćka (j), naslovljena „[p]odaci o trajanju i vrsti probacijske mjere (probacijskih mjera) ili alternativne sankcije (alternativnih sankcija)”. Toćkom (j) podtoćkom (1) ispituje se „[u]kupno trajanje nadzora probacijske mjere (probacijskih mjera) ili alternativne sankcije (alternativnih sankcija)”. Toćka (j) podtoćka 4. odnosi se na „[v]rst[u] probacijske mjere (probacijskih mjera) ili alternativne sankcije (alternativnih sankcija)” te sadržava popis dvanaest polja koja se mogu

označiti, čime zapravo reproducira popis iz članka 4. stavka 1. OO-a 2008/947 i dodaje polje koje odražava članak 4. stavak 2. Nadležno tijelo izdavanja *označava jedno ili više* od dvanaest polja, ovisno o vrsti probacijske mjere ili alternativne sankcije koja je izrečena (pri čemu je mogućnost označavanja više polja izričito navedena).

25. Iz spisa ovog predmeta proizlazi da nadležno tijelo države izdavanja nije označilo *nijedno polje* iz popisa u točki (j) podtočki (4) potvrde iz Priloga I., pri čemu je u točki (j) podtočki 1. navelo da trajanje nadzora probacijske mjere iznosi tri godine.

26. Latvijska vlada je na raspravi objasnila da način na koji je njezino nadležno tijelo postupilo u ovom slučaju odgovara nacionalnoj praksi prema kojoj se probacijske mjere ne izriču u presudi, nego se primjenjuju po sili zakona⁴.

27. U tim se okolnostima postavlja općenito pitanje može li se određena probacijska mjera ili alternativna sankcija odrediti izvan presude ili probacijske odluke. U tom pitanju razlikujem dva sloja.

28. S jedne strane, doista jest na svakoj državi članici da oblikuje vlastiti sustav izricanja probacijskih mjera. Na *nacionalnoj* razini te se mjere mogu odrediti u samoj presudi ili probacijskoj odluci koja uslijedi nakon presude ili čak u presudi u kojoj se jednostavno upućuje na konkretnu zakonsku odredbu u kojoj je utvrđena primjenjiva probacijska mjera.

29. S druge strane, ta je sloboda zbog operativnih i praktičnih razloga u određenoj mjeri ograničena ako se priznavanje i nadzor probacijskih mjera zahtijeva na *europskoj* razini. Kada se na temelju OO-a 2008/947 zatraži priznanje u drugoj državi članici, iz dostavljenih dokumenata (a osobito iz potvrde iz Priloga I.)⁵ mora jasno proizlaziti koje se konkretne probacijske mjere ili alternativne sankcije moraju nadzirati.

30. To želim nedvosmisleno naglasiti: sve potrebne informacije moraju se nalaziti u potvrdi iz Priloga I. Pravosudna suradnja među državama članicama temelji se na ideji standardizirane te stoga pojednostavljene komunikacije. Nije zadaća tijela države članice izvršenja da istražuju primjenu nacionalnog prava države članice izdavanja kako bi utvrdila ili dvostruko provjerila konkretne obveze koje su osuđenoj osobi možda nametnute po sili nacionalnog zakona, ali koje je tijelo izdavanja propustilo spomenuti.

31. U tom pravnom kontekstu, te uzimajući u obzir objašnjenje koje je latvijska vlada pružila o svom zakonodavstvu, ne smije se previdjeti da su estonska tijela ostavljena u određenom informacijskom vakuumu kada je riječ o tome koju bi probacijsku mjeru morala nadzirati. Kako je gore istaknuto, u točki (j) podtočki 4. potvrde iz Priloga I. nije označeno nijedno konkretno polje, što valjda odgovara činjenici da u spornoj presudi nije izrečena nikakva konkretna probacijska mjera.

32. Kao odgovor na to pitanje latvijska vlada upućuje na članak 15. OO-a 2008/947, prema kojem „[k]ada i ako se smatra potrebnim, nadležna tijela države izdavanja i države izvršenja mogu se savjetovati s ciljem lakše i učinkovitije primjene ove Okvirne odluke”. Latvijska vlada navodi da tijela države izvršenja moraju upotrijebiti tu odredbu kada ne postoje informacije o probacijskim mjerama. Moraju kontaktirati tijela države izdavanja kako bi se raspitala o tome koje obveze nadzora moraju primijeniti na osuđenu osobu.

⁴ Latvijska vlada u tom pogledu upućuje na stavak 55. podstavke 1., 2. i 9. Krimināllikumsa (latvijski Kazneni zakonik) te na stavak 155. Latvijas Sodū izpildes kodekss (latvijski Zakonik o izvršavanju kazni).

⁵ U skladu s člankom 6. stavkom 1. OO-a 2008/947, ako nadležno tijelo države izdavanja odluči primijeniti mehanizam uspostavljen tom okvirnom odlukom, ono mora nadležnom tijelu države izvršenja proslijediti dotičnu presudu ili probacijsku odluku, zajedno s potvrdom iz Priloga I.

33. Kao što je slučaj s analognim odredbama u ostalim instrumentima pravosudne suradnje u kaznenim stvarima⁶, komunikacija između nadležnih tijela zasigurno je ključna⁷. Međutim, primjenjiva pravila u pojedinačnim instrumentima, a osobito potrebnu razinu informacija koje treba pružiti, treba tumačiti na način da se minimizira potreba za svakom dodatnom komunikacijom te vrste. Potreba za podnošenjem zahtjeva za dodatne informacije trebala bi ostati iznimka, a ne postati pravilo⁸.

34. Stoga bi se tijela države izvršenja morala moći osloniti na informacije navedene u potvrdi iz Priloga I. kako bi znala koje mjere moraju nadzirati. Nije njihova zadaća da opširno raspravljaju s tijelima države izdavanja kako bi popunila (značajnu) prazninu u pruženim informacijama⁹, pri čemu su te informacije u biti u samom srcu primjene okvirne odluke.

35. S obzirom na te elemente, može se samo zaključiti da postoje praznine u pristupu koji su latvijska tijela zauzela u pogledu postupka uzajamnog priznavanja te osobito u pogledu „popunjavanja” potvrde iz Priloga I. Čini se da je latvijska vlada to i priznala na raspravi.

36. Stoga, iako bi se na određenoj razini za ovaj predmet doista moglo smatrati da se odnosi na adekvatan standard informiranja i komunikacije u kontekstu OO-a 2008/947, njegovo činjenično stanje odgovara opisu koji je pružio sud koji je uputio zahtjev. Tom je sudu podnesen zahtjev za priznanje presude kojom je izrečena uvjetna osuda a da u dostavljenoj dokumentaciji *nije* određena *nikakva probacijska mjera*. Sada ću se posvetiti pitanju je li taj sud u opisanim okolnostima ipak dužan priznati spornu presudu.

C. Je li uvjetna osuda probacijska mjera?

37. Sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li se OO 2008/947 primjenjivati na presudu kojom se ne izriče nikakva konkretna probacijska mjera te kada je jedina obveza koja se primjenjuje prema osuđenoj osobi to da tijekom trogodišnjeg probacijskog razdoblja ne počini novo kazneno djelo.

38. Kako bih utvrdio treba li takvu presudu, koju ću radi jednostavnosti nazivati običnom uvjetnom osudom, priznati u skladu s OO-om 2008/947, razmotrit ću tekst (1), kontekst (2) i svrhu (3) tog instrumenta.

1. Tekst

39. Za početak, iz naslova OO-a 2008/947 jasno proizlazi da se tim instrumentom uvodi mehanizam priznavanja s ciljem nadzora probacijskih mjera i alternativnih sankcija. To nije mjera namijenjena *općem* priznavanju *ikoje* presude.

⁶ To osobito vrijedi za članak 15. stavak 2. Okvirne odluke Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica (SL 2002., L 190, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 83. i ispravak SL 2013., L 222, str. 14.), kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009. o izmjeni okvirnih odluka 2002/584/PUP, 2005/214/PUP, 2006/783/PUP, 2008/909/PUP i 2008/947/PUP radi jačanja postupovnih prava osoba i poticanja primjene načela uzajamnog priznavanja odluka donesenih na suđenju u odsutnosti dotične osobe (SL 2009., L 81, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 169.).

⁷ U vezi s ovlaštavanjem pravosudnih tijela izvršenja u tom pogledu, vidjeti presude od 10. kolovoza 2017., Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, t. 91.), i od 10. kolovoza 2017., Zdziasek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, t. 103.).

⁸ Vidjeti, po analogiji, presudu od 23. siječnja 2018., Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, t. 61.), kao i moje mišljenje u predmetu X (Europski uhidbeni nalog protiv pjevača) (C-717/18, EU:C:2019:1011, t. 80.).

⁹ Usput bi se moglo dodati da odredbe nacionalnog prava na koje se poziva latvijska vlada (navedene u bilješci 4 ovog mišljenja), iz kojih bi primjenjivost probacijskih mjera navodno trebala jasno proizlaziti po sili nacionalnog zakonodavstva, donekle doprinose toj nesigurnosti. U stavku 155. Latvijas Sodū izpildes kodeksa (latvijski Zakonik o izvršavanju kazni) navedeno je šest različitih probacijskih mjera. Međutim, neke od njih poprilično su neodređene i općenite. Da bi bile primjenjive na osuđenu osobu, sudac ili probacijski službenik morao bi ih prilagoditi konkretnom slučaju. Međutim, ako nema takve odluke o naravi te moguće o trajanju mjere i njezinu nadzoru, treba li sudac u državi članici izvršenja jednostavno izabrati mjeru s tog popisa?

40. Isto tako, područje primjene OO-a 2008/947 jasno je definirano u njezinim raznim uvodnim odredbama. Sve one presudu ili probacijske odluke koje treba priznati povezuju s činjenicom da se takvom presudom ili odlukom mora izreći probacijska mjera ili alternativna sankcija.

41. Članak 1. stavak 1. predviđa da se OO-om 2008/947 „utvrđuju [...] pravila prema kojima država članica, koja nije država članica u kojoj je dotičnoj osobi izrečena kazna, priznaje presude *i*, prema potrebi, probacijske odluke *te* nadzire probacijske mjere izrečene na temelju presude, *ili* alternativne sankcije koje su sadržane u takvoj presudi, te donosi sve druge odluke koje se odnose na tu presudu, osim ako je drukčije predviđeno [...]”¹⁰.

42. To potvrđuje i tekst članaka 2. i 4. OO-a 2008/947.

43. Definicije „uvjetne osude” i „pridržaja izricanja kazne” u skladu s člankom 2. stavkom 2. i člankom 2. stavkom 3. OO-a 2008/947 pretpostavljaju istovremeno donošenje jedne ili nekoliko probacijskih mjera „uključ[enih] u samu presudu ili utvr[đenih] u posebnoj probacijskoj odluci koju donosi nadležno tijelo”.

44. U skladu s člankom 2. stavkom 7., izraz „probacijske mjere” znači obveze i nalozi koje fizičkoj osobi izriče nadležno tijelo, u skladu s nacionalnim pravom države izdavanja, u vezi s uvjetnom osudom, pridržajem izricanja kazne ili uvjetnim otpustom.

45. Nadalje, članak 4. stavak 1. sadržava popis probacijskih mjera na koje se OO 2008/947 primjenjuje. Popis iz članka 4. stavka 1. može se proširiti na temelju članka 4. stavka 2., prema kojem države članice moraju obavijestiti Glavno tajništvo Vijeća koje su probacijske mjere i alternativne sankcije, osim onih iz stavka 1., spremne nadzirati¹¹. Međutim, budući da Estonija nije dala takvu obavijest, analiza u predmetnom slučaju usredotočena je na popis iz članka 4. stavka 1.

46. Iz teksta svih gore navedenih odredbi jasno proizlazi jedna stvar: da bi OO 2008/947 bio primjenjiv, mora postojati presuda *ili* probacijska odluka kojom se istovremeno izriče probacijska mjera *ili* alternativna sankcija. Dok logičku vezu unutar prvog skupa (presuda ili probacijska odluka) i drugog skupa (probacijska mjera ili alternativna sankcija) čini *ili* (rastavni veznik), krovnu vezu između dvaju skupova čini *i* (sastavni veznik): da bi konkluzija bila istinita, obje pojedinačne premise moraju biti istinite. Dakle, na temelju teksta OO-a 2008/947, on očito nije primjenjiv na presudu kojom je izrečena samo uvjetna osuda jer takva presuda ne sadržava ni probacijsku mjeru ni alternativnu sankciju.

47. Taj međuzaključak otvara sljedeće pitanje: može li se obvezu nepočinjenja novog kaznenog djela samu po sebi smatrati „probacijskom mjerom” u smislu OO-a 2008/947, kako osobito Komisija tvrdi?

48. Smatram da je tu tvrdnju teško prihvatiti zbog najmanje triju razloga.

49. Kao prvo, obveza nepočinjenja novog kaznenog djela ne nalazi se na popisu u članku 4. stavku 1. OO-a 2008/947. Međutim, izricanje samo uvjetne osude poprilično je uobičajena pojava u nizu država članica, osobito kada se radi o lakšim kaznenim djelima čiji počinitelji do tada nisu počinili kazneno djelo. Istovremeno, iz uvodne izjave 9. OO-a 2008/947 može se zaključiti da su upravo vrste probacijskih mjera i alternativnih sankcija koje su navedene u popisu u članku 4. stavku 1. „zajedničke državama članicama” te da su ih „sve države članice u načelu spremne nadzirati”. Već to je zapanjujuće: ako se uvjet nepočinjenja novog kaznenog djela tijekom određenog razdoblja doista smatra probacijskom mjerom „zajedničkom državama članicama”, je li moguće da bi zakonodavac Unije previdio njegovo postojanje te da ga ne bi uvrstio na popis u članku 4. stavku 1.?

¹⁰ Isticanje veznika je moje.

¹¹ Člankom 6. stavkom 4. OO-a 2008/947 navodi se da „[p]ored mjera i sankcija iz članka 4. stavka 1., potvrda iz stavka 1. ovog članka uključuje samo one mjere ili sankcije o kojima je država izvršenja poslala obavijest u skladu s člankom 4. stavkom 2.”.

50. Kao drugo, Komisija navodi da predmetna situacija može biti obuhvaćena člankom 4. stavkom 1. točkom (d), koji se tiče „*nalog[a] koji se odnose na ponašanje, boravište, obrazovanje i osposobljavanje te slobodne aktivnosti, ili koji sadrže ograničenja ili načine obavljanja stručnih djelatnosti*”¹².

51. Taj navod smatram neuvjerljivim. Obveza koja je općenita i generička poput obveze nepočinjenja novog kaznenog djela u suprotnosti je s poprilično specifičnim i konkretnim potencijalnim obvezama navedenima u članku 4. stavku 1. točki (d) (boravište, aktivnosti, osposobljavanje i tako dalje). Tu suprotnost dodatno naglašava uvodna izjava 10. OO-a 2008/947, koja predviđa da „[p]robacijske mjere i alternativne sankcije koje se, u načelu, obvezno nadziru uključuju, između ostalog, *obveze* koje se odnose na *ponašanje (kao što je obveza prestanka konzumiranja alkohola)*, boravište (kao što je obveza promjene boravišta zbog nasilja u obitelji), obrazovanje i osposobljavanje (kao što je obveza pohađanja tečaja ‚sigurne vožnje‘), slobodne aktivnosti (kao što je obveza prestanka igranja ili bavljenja određenim sportom) te ograničenja ili načine obavljanja stručnih djelatnosti (kao što je obveza pronalaženja stručne djelatnosti u drugom radnom okruženju [...])”¹³.

52. Osim toga, smatram da je cjelokupna logika Komisijina argumenta problematična. Naravno, obveza nepočinjenja novog kaznenog djela na određenoj se razini načelno odnosi na određeno ponašanje. Međutim, ako bismo slijedili tu logiku, bilo što bi se moglo podvesti pod bilo koju riječ koja se nalazi u članku 4. stavku 1., promatranu odvojeno od te odredbe i njezina konteksta. Zašto ne bismo onda uzeli riječ „obveza” te „*obvezu nepočinjenja novog kaznenog djela tijekom određenog razdoblja*” podveli pod neku od točaka članka 4. stavka 1. koje sadržavaju riječ „obveza”?

53. Kao treće, ističem da je, u skladu s člankom 14. stavkom 1. OO-a 2008/947, „*nadležno tijelo države izvršenja nadležno [...] za donošenje svih naknadnih odluka koje se odnose na uvjetnu osudu, uvjetni otpust, pridržaj izricanja kazne i alternativnu sankciju, posebno u slučaju nepoštovanja probacijske mjere ili alternativne sankcije ili ako osuđena osoba počini novo kazneno djelo*”¹⁴.

54. Tako se u toj odredbi pravi jasna razlika između *nepoštovanja probacijske mjere*, s jedne strane, i *počinjenja novog kaznenog djela*, s druge strane. Taj tekst je očito dodatna alternativa koja se razlikuje od nepoštovanja probacijske mjere. Drugim riječima, kada bi obveza nepočinjenja novog kaznenog djela činila probacijsku mjeru *per se*, tada bi razlikovanje između nepoštovanja probacijske mjere i počinjenja novog kaznenog djela bilo suvišno.

55. S obzirom na gore razmatrane tekstualne elemente, moram zaključiti da se OO 2008/947 ne primjenjuje na presudu kojom se samo izriče uvjetna osuda, ali ne i probacijska mjera. Obveza nepočinjenja novog kaznenog djela tijekom vremena provjeravanja sama po sebi ne čini probacijsku mjeru.

56. Taj zaključak dodatno potvrđuje analiza unutarnjeg i vanjskog konteksta i smisla instrumenta u pitanju.

¹² Moje isticanje

¹³ Moje isticanje

¹⁴ Moje isticanje

2. Unutarnji i vanjski kontekst i smisao

57. OO-om 2008/947 zamijenjene su odgovarajuće odredbe Konvencije Vijeća Europe od 30. studenoga 1964. o nadzoru nad uvjetno osuđenim ili uvjetno otpuštenim počiniteljima kaznenih djela¹⁵. Konkretna veza između tih dvaju instrumenata objašnjena je samo navodom da je, kao prvo, raniju konvenciju „ratificiralo [...] samo 12 država članica uz, u nekim slučajevima, brojne rezerve” i, kao drugo, da OO 2008/947 „predviđa učinkovitiji instrument jer se temelji na načelu uzajamnog priznavanja te u njoj sudjeluju sve države članice”¹⁶.

58. Dakle, ranija konvencija i njezino područje primjene ne mogu puno pomoći pri tumačenju područja primjene OO-a 2008/947. Relevantne smjernice stoga treba tražiti u unutarnjem smislu samog OO-a (a) i u vanjskom kontekstu, to jest u ostalim zakonodavnim instrumentima Europske unije u području suradnje u kaznenim stvarima (b).

a) Unutarnji smisao

59. Kako je u bitnome navela poljska vlada, OO 2008/947 počiva na ideji da će osuđena osoba imati bolju priliku ponovno se uključiti u društvo (što pak pridonosi sprječavanju ponovnog počinjenja kaznenog djela i zaštiti društva od kriminalne aktivnosti) ako joj se ne izrekne kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode te joj se umjesto toga izrekne uvjetna osuda (ili pridržaj izricanja kazne) uz pratnju probacijske mjere (ili alternativne sankcije). Ta će osoba imati i mogućnost otići u drugu državu članicu, pri čemu će poštovanje uvjeta povezanih s osudom osiguravati ta država. Ta će država biti država članica boravišta ili, pod dodatnim uvjetima, država članica različita od one u kojoj osuđena osoba ima boravište, primjerice ako je odnosnoj osobi ponuđen ugovor o radu, ako je član obitelji osobe koja u toj državi članici ima zakonito i uobičajeno boravište ili ako namjerava studirati ili osposobljavati se u toj državi članici¹⁷.

60. Ukratko, čini se da je smisao u tome da se osobi omogući preseljenje čak i ako postoje obveze koje ju terete. U takvom slučaju obveze bi trebale slijediti osobu. Međutim, ako nema konkretnih obveza, što će se onda slijediti? Ako nema konkretne probacijske mjere koja bi se prenijela u drugu državu članicu, obuhvaćanje osobe područjem primjene OO-a 2008/947 u državi članici izvršenja podrazumijevalo bi stvaranje do tada nepostojećih obveza.

61. To je pitanje povezano s dodatnim strukturnim argumentom. U kontekstu primjene OO-a 2008/947, komunikaciju i nadzor osiguravaju tijela koja su države članice odredile u skladu s člankom 3. te okvirne odluke. Ta izričito određena tijela ne samo da međusobno komuniciraju, nego također osiguravaju vezu sa *specijaliziranim i nadležnim* strukturama institucija države članice koje imaju potrebnu sposobnost i stručnost za praćenje poštovanja (taksativno popisanih) probacijskih mjera navedenih u članku 4. stavku 1. OO-a 2008/947 (ili priopćenih u skladu s člankom 4. stavkom 2.).

62. Nasuprot tomu, tko bi nadzirao da osuđena osoba nije počinila novo kazneno djelo i na koji način? Takva zadaća obično je dužnost svih tijela kaznenog progona zaduženih za sprječavanje, istraživanje i progon kriminalnih aktivnosti u državi članici. Tako bi „nadzor” svake takve mjere bio, po samoj svojoj naravi, *difuzan i općenit*, bio bi zadaća svih tijela kaznenog progona države članice, a ne nužno ili samo specijalizirane mreže probacijskih tijela.

¹⁵ Vidjeti članak 23. stavak 1. OO-a 2008/947.

¹⁶ Uvodna izjava 4. OO-a 2008/947

¹⁷ Vidjeti uvodnu izjavu 14. i članak 5. stavak 2. OO-a 2008/947.

63. Taj institucionalni kontrast dodatno naglašava razliku između naravi i smisla konkretne probacijske mjere, s jedne strane, i generičke zabrane počinjenja novog kaznenog djela povezane s uvjetnom osudom, s druge strane.

b) Vanjski kontekst

64. Načelo uzajamnog priznavanja, „temelj” pravosudne suradnje u kaznenim stvarima u Europskoj uniji¹⁸, na razini Unije provedeno je u pogledu odabranih aspekata provedbe kaznenog prava. Za tumačenje OO-a 2008/947 u kontekstu ovog slučaja relevantna su još dva instrumenta: Okvirna odluka 2008/675 o poštovanju presuda među državama članicama Europske unije u novom kaznenom postupku¹⁹ (u daljnjem tekstu: OO 2008/675) i Okvirna odluka 2008/909 o primjeni načela uzajamnog priznavanja presuda u kaznenim predmetima kojima se izriču kazne zatvora ili mjere koje uključuju oduzimanje slobode s ciljem njihova izvršenja u Europskoj uniji²⁰ (u daljnjem tekstu: OO 2008/909).

65. Cilj OO-a 2008/909 i OO-a 2008/947 jest da načelo uzajamnog priznavanja bude primjenjivo, s jedne strane, na kaznene presude kojima se izriče kazna zatvora i, s druge strane, na presude kojima se izriču probacijske mjere ili alternativne sankcije. Tako dok se prvi instrument odnosi na situacije u kojima je osuđenim osobama oduzeta sloboda, drugi se odnosi na situacije u kojima im nije oduzeta sloboda, ali podliježu drugim mjerama, bilo probacijskim mjerama ili alternativnim sankcijama.

66. OO 2008/675 je još jedan alat koji se, međutim, od ostalih razlikuje po svojoj naravi i funkciji, kako je Komisija istaknula na raspravi. Njime nije uveden mehanizam priznavanja sličan onom koji je uspostavljen drugim dvjema okvirnim odlukama. Njime se nadležnost nad dotičnom osobom ili osudom ne prenosi s jedne države članice na drugu. Ključna odredba OO-a 2008/675, članak 3. stavak 1., nalaže državama članicama da iz prethodnih presuda donesenih u drugim državama članicama izvedu jednakovrijedne posljedice onima koje su izvedene iz prethodnih domaćih presuda. S tim ciljem u tom se instrumentu ne pravi razlika između osuda ovisno o tome uključuju li oduzimanje slobode ili ne, niti ovisno o tome je li u odnosu na njihovo izvršenje izrečena uvjetna osuda ili nije. Obuhvaćene su sve kaznene presude.

67. U suprotnosti s potonjom okvirnom odlukom, OO 2008/947 *prenosi nadležnost* za izvršenje osude donesene u drugoj državi članici. OO-om 2008/947 se, osobito pod uvjetima iz njegova članka 14., omogućuje tijelima države članice izvršenja da izmijene načine izvršenja osude: država članica ovlaštena je izmijeniti ili prilagoditi konačnu kaznenu presudu druge države članice. Međutim, to je iznimka od sveukupnog i općeg početnog položaja teritorijalnosti kaznenih zakona. Čini se da to potvrđuje usporedba s člankom 3. stavkom 3. OO-a 2008/675, u skladu s kojim „[p]oštovanje prethodnih presuda koje su donesene u drugim državama članicama [...] nema takav učinak da prethodne presude ili odluke prilikom njihovog izvršenja od strane države članice u kojoj se vodi novi postupak smiju biti izmijenjene, ukinute ili ponovno razmatrane”.

68. Sud je u presudi Beshkov priznao tu činjenicu, navevši da se „tim [...] stavkom [...] isključuje svako ponovno razmatranje tih presuda koje stoga treba poštovati u onom obliku u kojem su donesene”²¹. Dakle, OO-u 2008/675 protivi se to da država članica prilikom poštovanja prethodnih presuda promijeni načine izvršenja osude izrečene u drugoj državi članici²².

18 Vidjeti, primjerice, uvodnu izjavu 2. OO-a 2008/947 i presudu od 11. siječnja 2017., Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, t. 41. i navedenu sudsku praksu).

19 Okvirna odluka Vijeća 2008/675/PUP od 24. srpnja 2008. (SL 2008., L 220, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 130.)

20 Okvirna odluka Vijeća 2008/909/PUP od 27. studenoga 2008. (SL 2008., L 327, str. 27.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 111.)

21 Vidjeti presudu od 21. rujna 2017., Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:710, t. 44.).

22 Međutim, za raspravu ostaje otvoreno pitanje u kojoj su mjeri zaključci koje je Sud donio u toj presudi počivali na specifičnoj činjeničnoj okolnosti da je najranija kazna u pitanju u cijelosti odslužena prije nego što je dotična osuđena osoba zatražila njezino objedinjavanje s drugom kaznom. Vidjeti presudu od 21. rujna 2017., Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:710, osobito uspoređujući točke 46. i 47.).

69. Iz tog zakonodavnog konteksta izvlačim dva zaključka.

70. Kao prvo, ako bi se zaključilo da OO 2008/947 nije primjenjiv na puku uvjetnu osudu, to, naravno, ne bi značilo da takvu sudsku odluku nije moguće poštovati u drugoj državi članici. To bi se jednostavno dogodilo na temelju instrumenta različitog od OO-a 2008/947. Poput Komisije, mađarska i poljska vlada u biti ističu da je predmetni scenarij obuhvaćen OO-om 2008/675. Drugim riječima, ako dotična osoba počini novo kazneno djelo u drugoj državi članici (u žaliteljevu slučaju, u državi različitoj od Latvije), nadležna tijela mogla bi u skladu s uvjetima iz OO-a 2008/675 uzeti u obzir njezinu prethodnu osudu izrečenu spornom presudom.

71. Kao drugo, iz zakonodavnog konteksta u ovom pravnom području proizlazi da sustav OO-a 2008/947, a osobito njegov članak 14., predviđa iznimku od inače primjenjivih pravila. Međutim, kao što je slučaj sa svakom iznimkom, ne treba li područje primjene iznimke tumačiti restriktivno? Ne bi li se takvi prijenosi nadležnosti u kaznenim stvarima trebali događati samo u slučajevima koje je zakonodavac Unije jasno i nedvosmisleno predvidio? Uzajaman odnos između OO-a 2008/675 i OO-a 2008/947 čini, prema mojem mišljenju, još jedan razlog za to da se potonji akt tumači oprezno i restriktivno.

72. Priznajem dakako da su posljedice koje proizlaze iz OO-a 2008/675 potencijalno slabijeg „normativnog intenziteta” od onih koje proizlaze iz OO-a 2008/947. Naime, te kako je Sud u bitnome naveo u presudi Beshkov, „poštovanje” prethodne osude ne može utjecati na načine izvršenja sankcije koja je prethodno izrečena u drugoj državi članici niti ih izmijeniti²³. Također priznajem da zaključak da se OO 2008/947 ne primjenjuje na puku uvjetnu osudu znači da se nadležnost za izvršenje presude ne može prenijeti na državu boravišta osobe na koju se presuda odnosi. Međutim, takva posljedica jasno proizlazi iz trenutno primjenjivog zakonodavnog režima Unije, barem kada je, prema mojem mišljenju, riječ o tekstu i kontekstu tih mjera. Za kraj je preostalo pitanje svrhe: bi li široko tumačenje područja primjene OO-a 2008/947 omogućilo da se na neki način doprinese ostvarenju njegove svrhe?

3. Svrha

73. U skladu s člankom 1. stavkom 1., cilj OO-a 2008/947 je (i) „olakšati društvenu rehabilitaciju osuđenih osoba”, (ii) „poboljšati zaštitu žrtava i javnosti” i (iii) „olakšati primjenu odgovarajućih probacijskih mjera i alternativnih sankcija u slučaju počinitelja kaznenih djela koji ne žive u državi članici u kojoj je presuda izrečena”.

74. Uvodna izjava 8. razvija cilj (i) dodajući da OO 2008/947 „poboljša[ava] mogućnosti za ponovno uključivanje osuđene osobe u društvo, tako da joj se omogući očuvanje obiteljskih, jezičnih, kulturnih i drugih veza”.

75. Što se tiče cilja (ii), u istoj se uvodnoj izjavi navodi, načelno, da ta okvirna odluka „poboljšanje[m] praćenja izvršavanja probacijskih mjera i alternativnih sankcija s ciljem sprečavanja ponovnog počinjenja kaznenog djela, [također vodi] potrebnu brigu o zaštiti žrtava i javnosti”.

²³ Vidjeti točke 67. i 68. ovog mišljenja.

76. Što se tiče cilja (iii), prema provedbenom izvješću Komisije, „odgovarajućom primjenom [OO-a 2008/947] ohrabrit će se suci, koji će biti sigurni da će osoba biti pod odgovarajućim nadzorom u drugoj državi članici, da umjesto zatvorske kazne određuju alternativne sankcije koje se mogu izvršavati u inozemstvu”²⁴. Dugoročno, „[s obzirom na to da] države članice moraju predvidjeti barem uvjetne mjere i alternativne sankcije, kako je navedeno u članku 4. stavku 1. [OO-a 2008/947], pozitivna posljedica bit će promicanje i usklađivanje alternativa pritvoru u različitim državama članicama”²⁵.

77. S obzirom na tri gore navedena cilja, može li se njihovu postizanju ikako pomoći širokim tumačenjem područja primjene OO-a 2008/947, kako predlažu Komisija i estonska vlada?

78. To se baš ne može reći za *prvi cilj*, koji se odnosi na ponovno uključivanje osuđenih osoba u društvo. Priznavanje sporne presude ne bi stvorilo nikakvu aktivnu obvezu nadzora žalitelja, kako estonska vlada priznaje te kako se ističe i u odluci kojom se upućuje zahtjev²⁶. Nastala situacija ni na koji način ne bi doprinijela ponovnom uključivanju žalitelja u društvo. Njegov položaj u tom pogledu bio bi potpuno isti kao da se sporna presuda ne prizna jer iz spisa predmeta ne proizlazi da bi sporna presuda na bilo koji način ograničila njegovu mogućnost odlaska iz Latvije.

79. Čini se da široko tumačenje OO-a 2008/947 ne pridonosi ni *trećem cilju*, a to je „olakšati primjenu odgovarajućih probacijskih mjera i alternativnih sankcija”, jer u predmetnom slučaju nisu izrečene takve mjere. Ako bi se puku uvjetnu osudu smatralo „probacijskom mjerom”, ne vidim na koji bi način to ohrabrilo suca da umjesto kazne zatvora izrekne puku uvjetnu osudu u situaciji u kojoj ionako nije namjeravao ponašanje osuđene osobe dodatno ograničiti konkretnim probacijskim mjerama.

80. Moglo bi se tvrditi da je situacija nešto složenija kada je riječ o *drugom cilju*, a to je „poboljšati zaštitu žrtava i javnosti”. Doista bi se moglo tvrditi da bi priznavanje sporne presude omogućilo estonskim tijelima da opozovu uvjetnu osudu izrečenu spornom presudom ako žalitelj počini novo kazneno djelo te da potom izrekne jedinstvenu kaznu koja će obuhvaćati prethodnu kaznu i kaznu koja će se izreći za novo kazneno djelo. To bi se moglo smatrati mjerom zaštite žrtava i javnosti jer bi žalitelju bila oduzeta sloboda, i to vjerojatno na dulje vrijeme nego što bi to bio slučaj da izricanje jedinstvene kazne nije moguće.

81. Točno je da postoje različita stajališta o ulozi kažnjavanja u društvu te o tome na koji se način društvo kao cjelina može najbolje zaštititi od kriminalne aktivnosti. Međutim, ideja da se jednostavno primijene strože sankcije, ne uzimajući u obzir interes poboljšanja ponovnog uključivanja dotične osobe u društvo, jasno naglašava aspekt odmazde, koja gotovo neposrednim posljedicama za osuđenu osobu kao i neposrednom (ali pomalo kratkoročnom) zaštitom društva, na račun ponovnog uključivanja osobe u društvo, kod kojeg se uzimaju u obzir dugoročne posljedice kako za osuđenu osobu tako i za ostale članove društva²⁷.

82. Čini se da Komisija tumači članak 14. stavak 1. OO-a 2008/947 kroz tu logiku koja daje prednost izvršenju, navodeći da bi bilo nerazumno kada činjenica počinjenja novog kaznenog djela ne bi dovela do opoziva uvjetne osude.

24 Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Okvirnih odluka 2008/909/PUP, 2008/947/PUP i 2009/829/PUP o primjeni načela uzajamnog priznavanja presuda u kaznenim predmetima kojima se izriču kazne zatvora ili mjera koje uključuju lišavanje slobode, o uvjetnim odlukama i alternativnim sankcijama i o mjerama nadzora kao alternative privremenom pritvoru od strane država članica (COM(2014) 57 final), str. 5.

25 *Ibidem*, str. 8. i 9.

26 Sud koji je uputio zahtjev objašnjava da estonska tijela ne provode aktivan nadzor izvršenja obveze osuđene osobe u skladu s člankom 73. stavkom 1. Karistusseadustika (estonski Kazneni zakonik), koji se odnosi na izricanje pridržaja izricanja kazne bez primjene nadzornih mjera. Država na nepoštovanje obveze nepočinjenja novog kaznenog djela može reagirati samo tako da osigura izricanje kazne za novo kazneno djelo.

27 Općenitije u pogledu kažnjavanja, vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika Y. Bota u predmetu Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, t. 46. i sljedeće).

83. Prihvaćam da se, na prvi pogled, mehanizam iz članka 14., koji nadležnost dodjeljuje državi izvršenja, čini primjenjivim na predmetnu situaciju. Drugim riječima, ako se zaključi da se obveza nepočinjenja novog kaznenog djela kvalificira kao probacijska mjera, tada mehanizam iz članka 14. daje tijelima države izvršenja alat potreban da reagiraju na povredu te obveze.

84. Međutim, taj je argument neobičan primjer retrogradnog razmišljanja te postavlja opću svrhu i smisao OO-a 2008/947 izvan ravnoteže.

85. Kao prvo, moglo bi se istaknuti da takvo razmišljanje polazi od potencijalne negativne posljedice koja u predmetnom slučaju još nije nastala: *ako* osuđena osoba počinio novo kazneno djelo. U spisu predmeta nema dokaza da je žalitelj počinio novo kazneno djelo. Osim toga, općenito, čitav argument počiva na pretpostavci da će takve osobe, koje su jednom osuđene, vjerojatno ponovno počiniti kazneno djelo. Ostavljam postrani stupanj moralnog ohrabrenja i potpore koju takav argument daje uvjetno osuđenim osobama ili onima kojima je izricanje kazne pridržano te umjesto toga ističem da se, u istom smislu, njime ne izražava mnogo povjerenja u sposobnost Unijinih akata u pitanju da djelotvorno doprinesu ostvarenju cilja društvene rehabilitacije i ponovnog uključivanja osuđenih osoba u društvo.

86. Kao drugo, područje primjene akta Unije treba se obično utvrditi odgovarajućom odredbom kojom se definira to područje primjene, a ne činjenicom da bi se dio mehanizma stvorenog tim instrumentom mogao upotrijebiti i za nešto drugo.

87. Kao treće, počinjenje novog kaznenog djela vjerojatno će imati posljedice za osobe pod probacijom, čak i ako konkretna probacijska mjera, kao što je zabrana konzumacije alkohola, nije povrijeđena. Osuđene osobe pod probacijom, kojima je izrečena konkretna probacijska mjera, vjerojatno će imati obvezu ne počiniti novo kazneno djelo, kako u državi članici u pitanju tako i u inozemstvu. Ako ga počine, vrijeme provjeravanja može im se opozvati, ovisno o danom pravnom sustavu i pojedinačnim okolnostima slučaja.

88. Kao četvrto, široko tumačenje OO-a 2008/947 koje Komisija predlaže moglo bi doprinijeti „retributivnom” cilju kažnjavanja. Međutim, njime se zanemaruju ostali aspekti koji su posebno međusobno odvajani putem trostruke svrhe OO-a 2008/947 navedene u članku 1. stavku 1. i u točki 73. ovog mišljenja. Okvirna odluka namijenjena je promicanju primjene probacijskih mjera ili alternativnih sankcija jer one pomažu da se izbjegne izricanje kazni zatvora, čime povećavaju vjerojatnost ponovnog uključivanja osuđenih osoba u društvo.

89. Dakle, tri cilja OO-a 2008/947, kako su izražena u članku 1. stavku 1., međusobno su povezana. OO-om 2008/947 želi se postići ravnoteža među njima. Ne vidim nijedan uvjerljiv razlog za to da se samo *jednom* od tih ciljeva, odnosno samo jednom elementu povezanom s jednim od njih, dà veći značaj kako bi se široko protumačio instrument prava Unije koji teži ostvarenju *svih* triju.

90. Ukratko, ne vidim nikakvih razloga za neopravdano široko tumačenje OO-a 2008/947, koje se protivi jasnom tekstu, smislu i sustavu tog instrumenta, pri čemu se želi pogodovati samo jednom veoma specifičnom elementu jednog od njegovih ciljeva, na račun (ili čak na štetu) njegovih ostalih ciljeva.

91. Zaključno, više sam puta pokušao reći da je, čak i u pravu Unije, kada je tekst koji se ispituje jasan, manja potreba da se provede ispitivanje ciljeva akta koji se razmatra²⁸. Samo bih mogao dodati da to treba vrijediti *a fortiori* u predmetima koji se tiču područja kaznenog prava široko određenog, u kojima će široko ili usko tumačenje instrumenta u pitanju imati kaznenopravne posljedice na položaj dotičnih pojedinaca.

²⁸ Vidjeti u tom smislu, primjerice, moje mišljenje u predmetu Komisija/Njemačka (C-220/15, EU:C:2016:534, t. 35.).

92. U ovom se kontekstu ne može poreći da će široko tumačenje područja primjene OO-a 2008/947 vjerojatno pogoršati položaj osuđene osobe u ovom slučaju (koja nije ponovno počinila kazneno djelo). Prihvaćam korisna pojašnjenja koja je sud koji je uputio zahtjev pružio, a koja su povezana s pitanjem proporcionalnosti sankcija koje je u pravu Unije izraženo člankom 49. stavkom 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja). Prema objašnjenju pruženom u odluci kojom je upućen zahtjev, priznanje sporne presude omogućilo bi da se prethodno izrečena sankcija objedini s bilo kojom novom sankcijom. Nasuprot tomu, objedinjavanje nije moguće bez priznanja. Koliko razumijem, osuđena osoba tada bi morala uzastopno služiti dvije kazne: onu za novo kazneno djelo hipotetski počinjeno u Estoniji i onu koja je prethodno izrečena u Latviji.

93. Problem s tim argumentom, kao i s Komisijinim²⁹, jest njegova hipotetska narav u kontekstu ovog predmeta. Naime, kao što je već navedeno, žalitelj nije počinio novo kazneno djelo. Smatram da pohvalna želja da se spriječi kazna koju bi dana država smatrala pretjeranom ne može promijeniti i proširiti područje primjene OO-a 2008/947, čiji se ciljevi ne odnose na pitanje kažnjavanja u slučajevima ponovnog počinjenja kaznenog djela.

94. Stoga se ne može tvrditi da položaj osobe koja nije počinila novo kazneno djelo treba promijeniti na temelju činjenice da bi osobi koja je to učinila možda bilo bolje da se članak 14. OO-a 2008/947 primjenjuje na njezin položaj. Moglo bi se reći da položaj osuđene osobe u ovom slučaju, koja nije počinila novo kazneno djelo, pogoršava puka činjenica priznavanja uvjetne osude u Estoniji, koja je tako podvodi pod režim koji se na nju inače ne bi primjenjivao. Na nju bi se tako mogla primjenjivati neka od obveza koje bi se mogle primijeniti u toj državi te bi bila upisana u kaznenu evidenciju te države, što inače ne bi bio slučaj. Pretpostavljam da je to razlog zbog kojeg je žalitelj u ovom slučaju na tri stupnja estonskih sudova osporavao podvođenje njegove puke uvjetne osude pod mehanizam OO-a 2008/947.

95. Nakon pojašnjenja tog elementa možda samo valja podsjetiti da tumačenje kaznenopravnih mjera mora biti vođeno načelom zakonitosti, koje je u pravu Unije zajamčeno člankom 49. stavkom 1. Povelje. Pod time ne mislim na uzak pojam zakonitosti kaznenih sankcija (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), nego na šire pitanje sigurnosti i predvidljivosti posljedica koje proizlaze iz kaznene osude³⁰. Drugim riječima, čini se da će se opseg kaznenog prava rastegnuti na štetu osuđene osobe ako se utvrdi da je sporna presuda obuhvaćena područjem primjene OO-a 2008/947. To je samo po sebi još jedan argument koji ne ide u prilog širokom tumačenju OO-a 2008/947.

96. Zaključujem da gore provedena kontekstualna i teleološka analiza ne dovodi u pitanje zaključak koji sam već donio na temelju ispitivanja teksta, smisla i sustava OO-a 2008/947. Taj se akt ne primjenjuje na presudu kojom se izriče puka uvjetna osuda a da se pritom ne predviđa nikakva probacijska mjera u smislu OO-a 2008/947 i prema kojoj je jedina obveza osuđene osobe izbjeći počinjenje novog kaznenog djela tijekom probacijskog razdoblja.

²⁹ Vidjeti točke 82. do 90. ovog mišljenja.

³⁰ U pogledu tog pitanja, vidjeti moje mišljenje u predmetu X (Europski uhiđbeni nalog protiv pjevača) (C-717/18, EU:C:2019:1011, t. 92. do 94. i navedenu sudsku praksu).

V. Zaključak

97. Predlažem da Sud na pitanje koje je uputio Riigikohus (Vrhovni sud, Estonija) odgovori na sljedeći način:

Okvirna odluka Vijeća 2008/947/PUP od 27. studenoga 2008. o primjeni načela uzajamnog priznavanja na presude i probacijske odluke s ciljem nadzora probacijskih mjera i alternativnih sankcija ne primjenjuje se na presudu kojom se izriče uvjetna osuda a da se pritom ne predviđa nikakva probacijska mjera u smislu te okvirne odluke i prema kojoj je jedina obveza osuđene osobe izbjeći počinjenje novog kaznenog dijela tijekom probacijskog razdoblja.